

Модуль 3. Хореографія освіти: стандартизація чи персоналізація?

Лекція 39. Взаємини передовсім!

Від початку своєї викладацької кар'єри я розглядав викладацьку діяльність як перебування з учнями по різні сторони барикад. Якимось чином я не дуже піклувався про налагодження з ними гарних стосунків. Я думав приблизно так: «Я навчаю, а це головне. Я не маю бути їхнім другом». І якщо вдавалося налагодити стосунки із вихованцями, то це траплялось мимохідь.

Зараз, коли я маю за плечима 23 роки педагогічної діяльності та купу прочитаних книжок, зокрема, й з психотерапії, мушу сказати: немає нічого важливішого, ніж налагодження гарних стосунків із вихованцями. Найважливіша цінність в освітній діяльності – підтримка! Всі видатні педагоги дотримувались простої формули: говорити правду + створювати виклики + забезпечувати підтримку.

Прочитавши багато праць із психотерапії, я зрозумів, якщо використати тамтешні напрацювання в освіті, то ми могли б значно поліпшити життя і собі, і своїм вихованцям. Розглянемо деякі з них:

- Стандартизація робить освіту менш ефективною (приміром, цього року я проводив навчальні заняття з аспірантами та ніколи не знав напевне, як саме пройде заняття).
- Педагог має йти туди, куди йдуть його учні (до прикладу, аспіранти постійно вводили мене в бік своїх зацікавлень, і я йшов за ними; вони були співтворцями занять і обидві сторони насолоджувались процесом; і ще велике питання, що більше принесло користі – ці відступи чи мій задум).
- Ніколи не можна запрограмувати заняття на всі 100 %.
- Вчиться у своїх учнів: розпитуйте, що їм допомагає навчатись.
- Постійно проводьте самодослідження (згадаймо М. Плісецьку, яка постійно аналізувала свої виступи у записі).

- Основний освітній інструмент – це особистість освітянина, дбайте про неї, розвивайте себе.
- В інтерактивному навчанні багато від психотерапевтичних сеансів, зокрема, прийом «акваріум» – група працює, а решта спостерігає, а потім аналізує взаємодію в групі.
- Психотерапія подібна до методики розвитку критичного мислення (саме в психотерапії критичне мислення виступає основним інструментом, і звідти торувало шлях в інші сфери нашого життя: виклик → розв'язок → рефлексія → інтеграція досвіду).
- Вчитель як груповий психотерапевт, тому йому важливо демонструвати поведінку, яку будуть наслідувати.
- Розкривайтеся як особистість перед учнями (але при цьому пам'ятайте, що перед саморозкриттям слід запитати себе: чи в інтересах учня саморозкриття? Приміром, мені видається, що успіх курсу «Критичне мислення для освітян», який завершили понад 50 % слухачів, багато в чому обумовлений саморозкриттям викладача, що виступає не просто транслятором знань, а конкретною людиною зі своїм життєвим досвідом та недоліками).
- Якщо внаслідок навчання освітянин не змінюється, то не змінюється і сам учень (надзвичайно продуктивне положення, оскільки осяяння у мене відбуваються саме на заняттях, заняття змінюють мене, і я сподіваюсь, що і учнів теж).
- Придумуйте кожному свою методику, індивідуалізуйте та персоналізуйте освіту.
- Погляди на освіту змінюються так само, як і погляди на минулі події життя (приміром, я не усвідомлював ролі своєї першої вчительки історії у власному житті. Це стало очевидним, коли цієї людини не стало. Проте, її позитивний вплив живе в мені і, я сподіваюсь, приносить користь вам).

Як висновок зазначимо: слід дивитися із вікна ваших учнів і розуміти їхній вік, їхні потреби та інтереси та прив'язувати до них те, чого ви хочете їх навчити.